

Alkalmazott nyelvészeti kutatások a nyelvpedagógia szolgálatában

Elmélet és gyakorlat összekapcsolása egy
diszlexiás nyelvtanulóknak szóló tananyag
tervezése során

Magnuczné Godó Ágnes
ME, MFI
MANYE,
Miskolc, 2018.01.22

ENGAGE

**Digital English and
German task bank
for 4th-8th class
dyslexic learners**

- **Cél:**
  - Innovatív, digitális idegennyelvi feladatbank létrehozása integráltan oktatott általános iskolás tanulók és csoportjaik számára
  - Befogadó oktatás, a sajátos nevelési igényű tanulók hátrányának csökkentése, esélyegyenlőségük növelése az idegennyelv-tanulás támogatásán keresztül
- **Keret:** Tempus Erasmus+ Köznevelési stratégiai partnerségek
- **Partnerség:**
  - Miskolci Egyetem (koordinátor), Lancasteri Egyetem (UK), Lingua-Met Kft., Masaryk Egyetem (Csehország), Navigates Bt., Szegedi Tudományegyetem, Varsói Egyetem (Lengyelország)
- **Futamidő:** 2017.10.01 - 2020.03.31

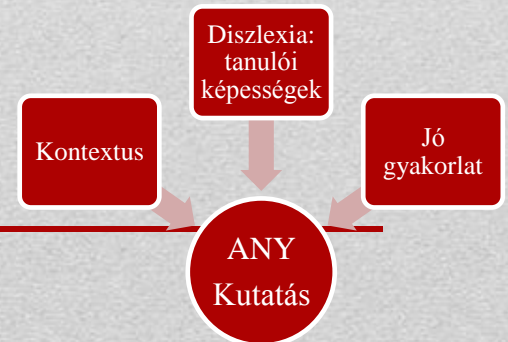
ENGaGE: Digitális angol és német nyelvi feladatbank 4.-8. osztályos integráltan oktatott diszlexiás tanulók számára

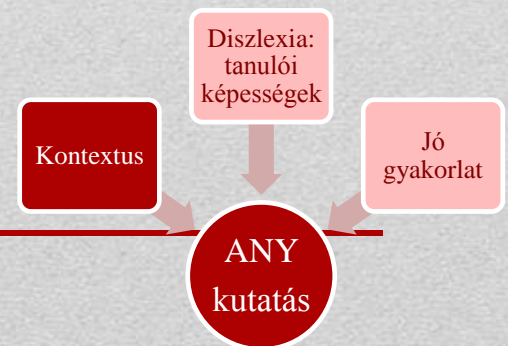
Hogyan segíthetnek az alkalmazott nyelvészeti kutatások a tananyagtervezésben?

- **Kontextus: SNI-s tanulók az osztályban**
- **Diszlexia: tanulói képességek**
- **Jó gyakorlat**

- 2/2005. (III.1.) Kormányrendelet a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatásáról, összhangban az EU oktatási politikával
- SNI az európai közoktatásban: 10%
  - Diszlexiások a teljes populációban 3-6%
(Hulme & Snowling, 2009)
- Az eltérő képességű tanulók integrálása nagy kihívás a pedagógusok számára (Hegybíró Kontra & Kormos, 2007; Kormos, Sarkadi & Csizér, 2009)

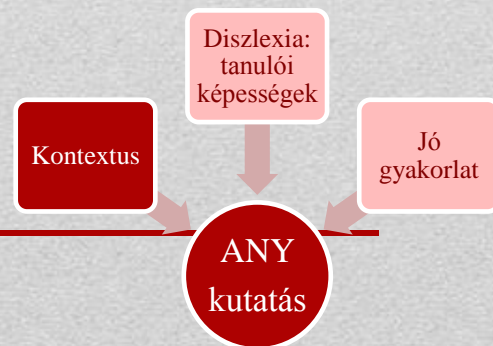
Kontextus 1: A tágabb oktatási környezet

- Tanárok: ismeretek, eszköztár hiánya (Kormos, Sarkadi & Csizér, 2009;
- Tanári módszerek: súlyosbítják/ enyhítik a tanulók nehézségeit
  - Célzott engedmények, explicit utasítások (Kormos & Smith, 2012; Nijakowska, 2010)
- Egyéni bánásmód és elfogadás hiánya (Szaszkievicz, 2013)
  - Kevés dicséret, túl sok kritika ➔ Frustráció, rendbontás
  - Megoldás: felmentés? (Sarkadi, 2006)

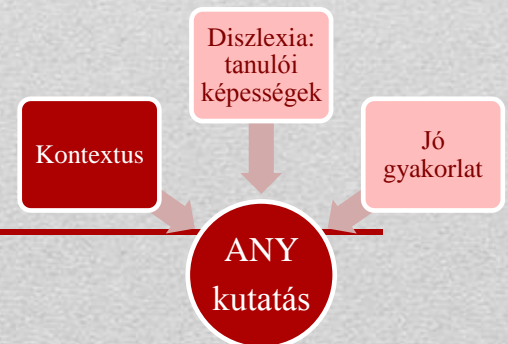
Kontextus 2: SNI-s tanulók az osztályban

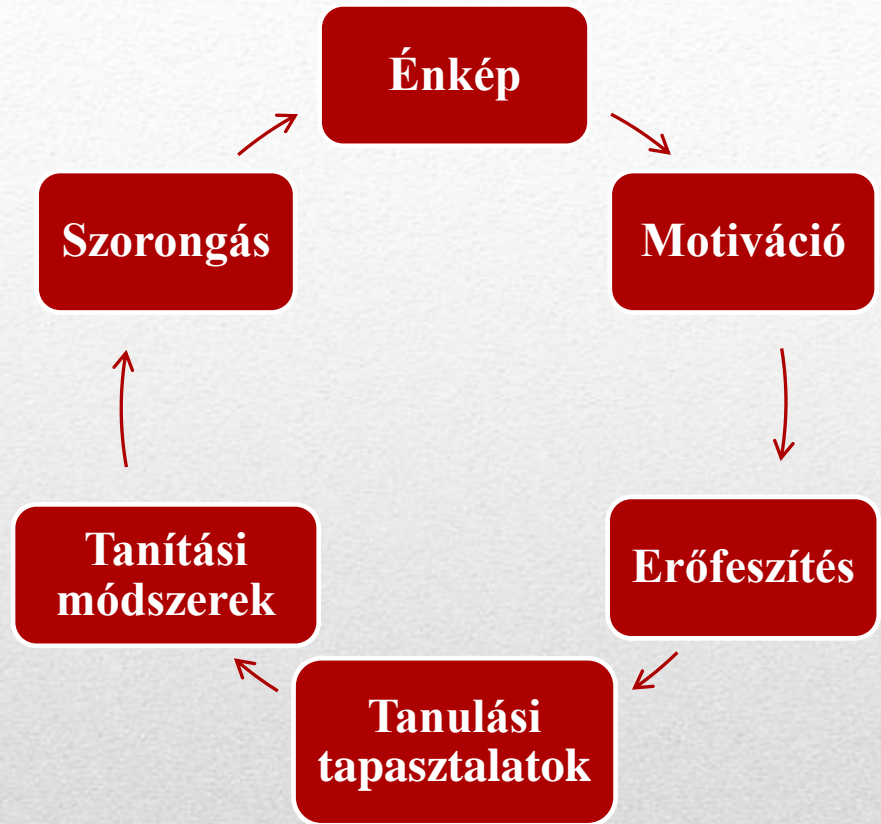
- Csoportméret
  - Kiscsoportos, egyéni, differenciált
- Félelem a kortárscsoport megítélésétől (Kormos, Sarkadi & Csizér, 2009; Szaszkievicz, 2013)
  - Nem akarnak különbözni (felmentés, pc használat, szemüveg, etc.)
- Ami jó a diszlexiás tanulónak, jó a csoport többi tagjának is (Meijer, 2010)

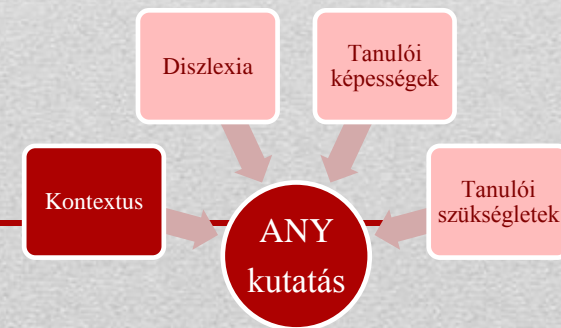
Kontextus 3: Egy a sok közül

- Idegennyelv-használati szorongás
  - Nagyobb arányú a diszlexiás tanulók körében (Piechurska-Kuciel, 2008)
- Alacsony motiváció és önbizalom
  - Nem oka, hanem következménye a nyelvtanulási kudarcnak (Kormos & Csizér, 2010; (Csizér et. al., 2010; Szaszkievicz, 2013)

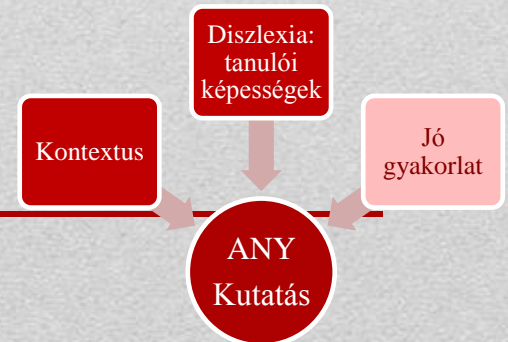

Motiváció és szorongás

- Diszlexia (Kormos & Smith, 2012, p.24)
  - neurológiai eredetű tanulási nehézség
  - a nyelvi készség fonológiai aspektusnak hiányossága
  - jó általános kognitív képességek és hatékonyoktatási módszerek mellett is jelentkezik
- Nagyobb kihívás az idegennyelv-tanulásban mint más tanulási nehézségek (Kormos & Smith, 2012)
  - Az L1 kompenzációs stratégiák nem alkalmazhatóak automatikusan a L2-ben
- Heterogén csoport (Helland & Kaasa, 2005)

Diszlexia: tanulói képességek

- Nehézségek a folyékony és helyes szókéódolás és dekódolás terén
- Olvashatatlan kézírás
- Ritmusérzék hiánya (Nijakowska, 2010)

- Automatizmusok hiánya az olvasás, szövegértés területén (Kormos & Smith, 2012)

- Vizuális feldolgozás hiányosságai (Riddick, 1996)
  - Betűkeverés (b-d), szavak visszafelé olvasása (was-saw)

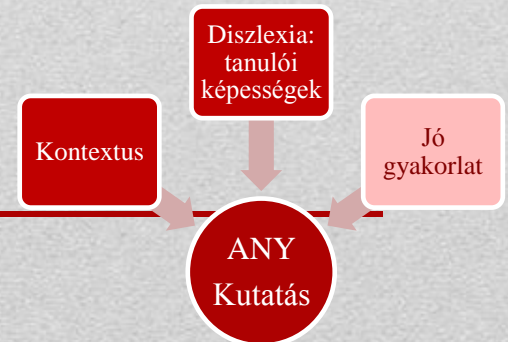
*„a szemed valahogy előre-hátra jár, a szavak néha eltűnnek, a betűk pedig állandóan helyet cserélnek vagy hirtelen eltűnnek”
(Peter)
(Szaszkiewicz, 2013:47)*

Nehézségek az olvasás/írás területén

- Fonológiai deficit hipotézis (Everatt & Reid, 2009)
- Problémák:
  - szavak felidézése
  - fonológiai tudatosság
  - rövidtávú memória és hosszútávú tanulás
  - hangok megkülönböztetése, hang-betű megfeleltetés
  - Beszédsebesség
- Nehézségek a nem tapasztalati úton megtanult információk felidezésében (Alsobhi, Khan, Rahanu, 2015)
- Rövidebb figyelemösszpontosítási idő (Nijakowska, 2010)

Fonológiai deficit

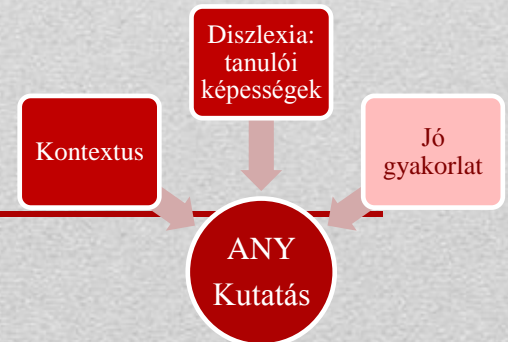
- ‘Szemcseméret’: egy fonológiai egységet jelképező betűk száma (Ziegler & Goswani, 2006)
- Német (felszíni írásmód) – KÖNNYŰ
- Angol (mély írásmód) – NEHÉZ
  - 26 betű – kb. 40 fonéma – több mint 500 (gyakran több betűből álló) graféma (Elley, 1992, idézi Kormos & Kontra, 2008)
  - Nincs következetes hang – szimbólum kapcsolat (Nijakowska, 2010)

Heal - health

Cat – chaos - quote

Seen - she – meat – field – receive – people - amoeba
 – Caesarian – key – quay – obscene – obese - machine

Diszlexia és idegennyelv tanulás

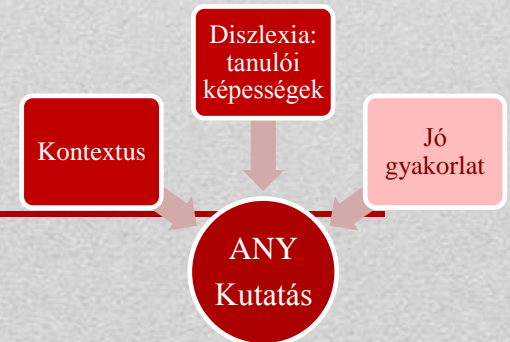
- Vizuális készségek, kreativitás, hatékony problémamegoldó képesség (Edwards, 1994)

*„ha mosolyt rajzolok az ‘o’ betűbe, különböző színekkel írom le a szavakat, vagy énekelve, mondókázva memorizálom a szavakat az segít, hogy lássam a fejemben ..... hogy később lássam a képeket fejemben és a színeket, meg a mosolygós ‘o’ betűt is,, (Anne)
(Szaszkiewicz, 2013: 48)*

- Jó hosszútávú memória a vizuális elemek (arcok, formák, színek) rögzítésére (Alsobhi, Khan, Rahanu, 2015)
- Globális/holisztikus gondolkodás (Gyarmathy, 2004)

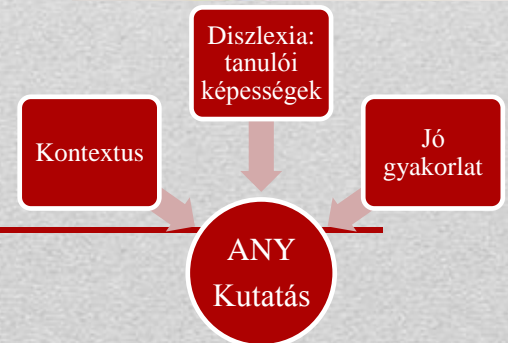
Kompenzáció

- Egyéni bánásmód, differenciálás
- Ismeretek elmélyítése, jelentés fókuszú gyakorlás, rendszeres ismétlés
- L2 szókincs és nyelvi szerkezetek lassú, lépésenként történő elsajátítása
- Világos magyarázat (probléma a szabályok példákból való kikövetkeztetésével)
- Értékelés – fair, üzenetközpontú (Kormos, Sarkadi & Csizér, 2009; Kormos et. al., 2010)
- MST javítja a szóolvasás és –írás készséget angol nyelven (Nijakowska, 2008; Sarkadi, 2008)

Jó gyakorlat 1: általános tanulásszervezési elvek

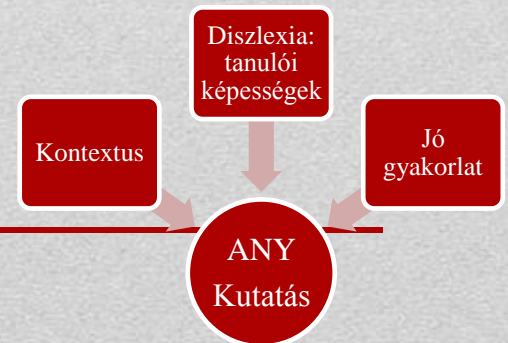

- Gyakori szavak segítik az olvashatóságot
- Rövid szavak javítják az érthetőséget
- Szövegformatálás (Evelt, & Brown, 2005; Rello, Baeza-Yates, Dempere, Marco, Saggion, 2013)

- Betűtípus: Arial, sans serif, méret 20
- Sorkizárt
- Max. 62 karakter/sor
- Színek: fekete betűk, krémszínű háttér

- Színkódolás, vizuális támogatás

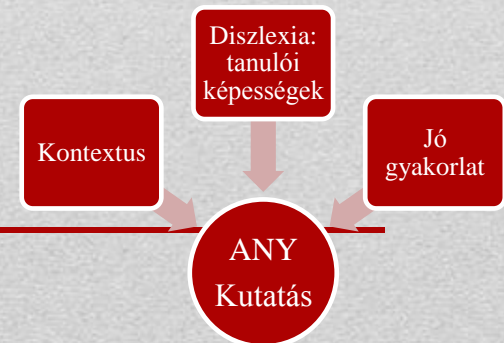
Jó gyakorlat 4: Formai szempontok

- Digitális technika
  - A diszlexiások önállóan vagy egyéni tutorálással dolgoznak leghatékonyabban
  - A személyre szabott e-learning tapasztalatok hasznosak (Alsobhi, Khan, Rahanu, 2015)
- A digitális médiumok
  - javíthatják a motivációt,
  - segíthetik a megértést,
  - csökkenthetik a kognitív terhelést (Alty, Al-Sharrah & Beacham, 2006)

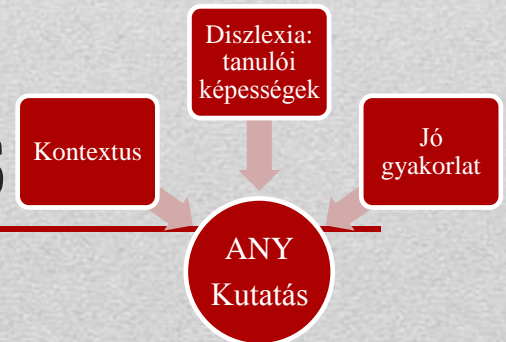

Jó gyakorlat 5: Digitális technika

- Csoportmunka, szerepjáték, változatosság, autentikus anyagok (Szaszkiewicz, 2013)
- Komplex Instrukciós Program (K. Nagy, 2015)
  - Státuszkezelés vegyes összetételű osztályokban
  - Kooperáció
  - Változó szerepek
  - Nyitott végű feladatok
  - A felelősség áthelyezése a tanulókhöz az egyéni eredmények és a csoportfeladatok megvalósítása terén -
AUTONÓMIA

Jó gyakorlat 6: együttműködés

ENGAGE

**Digital English and
German task bank
for 4th-8th class
dyslexic learners**

ENGAGE FELADATBANK

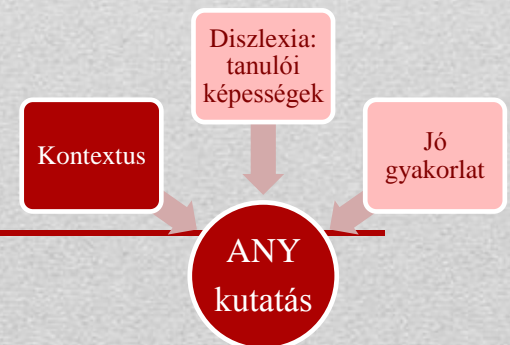
Kutatási eredmények

- Heterogén csoport
- Egyéni bánásmód/tempó, célzott engedmények
- Kiscsoportos és egyéni foglalkoztatás
- Nem akarnak különbözni
- A diszlexiásoknak szóló tananyagok hasznosak a csoport többi tagjának is

Gyakorlati megoldások

- Adaptálható feladatbank, diszlexiásokat integráló tanulócsoporthoz
- Digitális tananyag: egyéni tempó, azonnali megerősítés
- Differenciálás
- Kiscsoportos munka: nyitott végű projektek
- *Ismerd meg magad!* Tanulói stílusok, tanulási stratégiák

Kontextuális megfontolások az SNI-s tanulók nyelvoktatásában: Kiemelni vagy befogadni?

Kutatási eredmények

- Olvasás/írás nehézség
- Szavak felidézése
- Memória (különösen a nem tapasztalati úton tanult ismeretek)
- Fonológiai tudatosság, ritmusérzék hiánya
- Rövid koncentráció
- Globális gondolkodás
- Jó problémamegoldás
- Vizuális memória, kreativitás

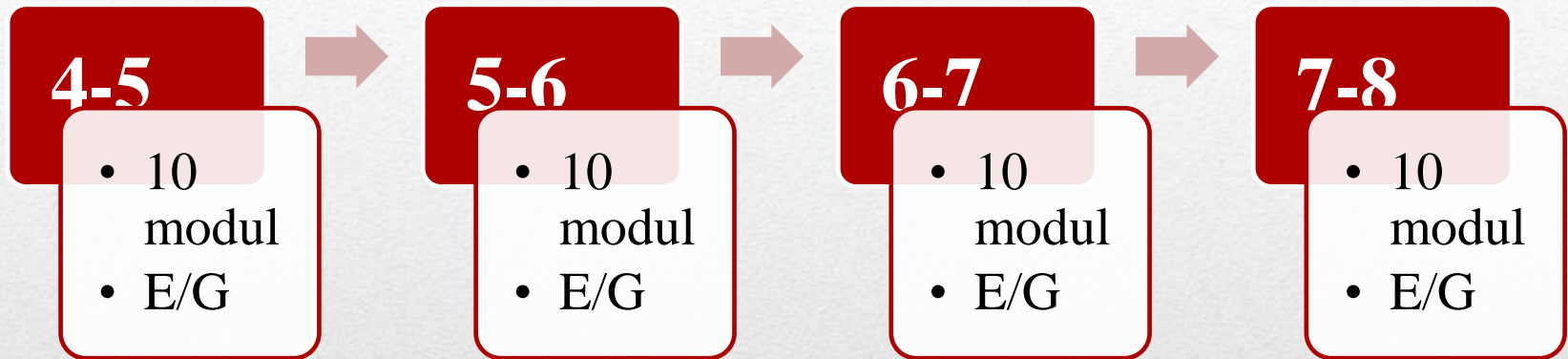
Diszlexiás tanulók nyelvoktatása

Gyakorlati megoldások

- Rövid szövegek, audio támogatás
- Írás kiküszöbölése, alternatívák
- Lassúbb tempó, ciklikus ismétlés
- Speciális memóriafejlesztő gyakorlatok
- Nyitott végű projektek
- Vizuális támogatás a szókincs és nyelvtan elsajátításában
- L1 és kultúra bevonása – tapasztalati és ismeretalap
- Videó anyagok

ENGaGE feladatbank

Tanári kézikönyv óratervekkel

Tanulói útmutató videó

Modul

1. lecke
(20-25
perc)

Speciális fejlesztő feladatok

2. lecke

Integrált nyelvi készség fejlesztés
2 feladatblokk
3 eltérő nehézségű feladat/blokk

3. lecke

4. lecke

Multikulturális, nyitott végű
egyéni és csoportprojekt(1-1)

5. lecke

Ismétlés (4 feladat)

Moduláris szerkezet

LEVEL 2: UP TO A1 (5th-6th grade)

Module	Topic focus	Subtopics	Key vocabulary (up to 18-20 items)	Language functions and related structures	Learning strategies	Activities and project ideas with intercultural focus	Skill focus
1	All about me	Personal information: my favourite things My room / my favourite place in the house	live, house, flat, room, bed, bookshelf, carpet, window, door, wall, wardrobe, lamp, curtains, television, x-box under, opposite, next to, in front of, behind Minimum vocabulary and structures required: basic adjectives (colours, big, small, nice etc.), basic prepositions of place (in, on, near)	Asking and answering about personal details: <i>Where do you live?</i> <i>What is your favourite place in your home?</i> <i>What have you got there?</i>	Recalling known vocabulary: drawing mind maps Vocabulary learning: Stick it up! (name stickers on furniture and objects)	Introduction: recording short video messages for children in other European countries saying hello and sharing basic personal information (name, age, country, nationality, home, favourite things) → individual and / or group task – recorded on screenager / smart phone Children in other countries: pictures of kids in their rooms 1. finding the pictures	Listening and speaking: understanding and using known vocabulary, answering simple questions about personal details

ENGaGE tanmenet

..\Curriculum matrix\Final\Angol\06-Curriculum matrix 6-7 - Modules 1-10.docx

- Mintaleckék kidolgozása, tesztelése
- Szintek ellenőrzése (CEFR)
- Szókincs és nyelvi struktúrák pontosítása
- Ciklikus ismétlés – parallel tanmenetek?
- Önálló tananyag/illeszkedés – koherens tanmenet?
- Digitális megoldások kidolgozása

A következő lépések
